

Trodimenzionalno oblikovanje u predškolskoj ustanovi

Vlastelin, Kristina

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:148495>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-16**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

KRISTINA VLASTELIN

TRODIMENZIONALNO OBLIKOVANJE U PREDŠKOLSKOJ USTANOVI

Završni rad

Pula, srpanj, 2021.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

KRISTINA VLASTELIN

TRODIMENZIONALNO OBLIKOVANJE U PREDŠKOLSKOJ USTANOVI

Završni rad

JMBAG: 0303086008, izvanredni student

Studijski smjer: Preddiplomski stručni studij Predškolskog odgoja

Predmet: Metodika likovne kulture

Znanstveno područje: Umjetničko područje

Znanstveno polje: Likovna umjetnost

Znanstvena grana: Likovna pedagogija

Mentor: doc. art. Breza Žižović

Pula, srpanj, 2021.

Sadržaj

1. Uvod	1
2. Likovni odgoj u ranoj i predškolskoj dobi.....	2
3. Volumen.....	3
3.1. Kiparstvo.....	3
3.1.1. Puna plastika	3
3.1.2. Reljef.....	5
4. Kiparske tehnike u predškolskoj ustanovi.....	6
4.1. Glina.....	6
4.2. Glinamol	8
4.3. Plastelin	9
4.4. Gips.....	12
4.5. Žica	12
4.6. Drvo	13
4.7. Kamen	14
4.8. Lim, aluminijska i bakrena folija.....	15
4.9. Papir – plastika	16
4.9.1. Kaširani papir – plastika.....	18
4.10. Ostali materijali	20
5. Provedena aktivnost	21
5.1. Dječji likovni radovi i dječji komentari	26
6. Zaključak.....	36
7. Popis literature	38
8. Popis slikovnog materijala.....	39
Sažetak	42
Summary.....	43

1. Uvod

Likovno stvaralaštvo oduvijek je bilo dio čovjekova života. Brojna istraživanja pokazuju da umjetnost ima pozitivan učinak na ljude. Za cjeloviti razvoj djeteta umjetnički sadržaji vrlo su bitna komponenta odgoja i obrazovanja. Likovne aktivnosti kod djece potiču razvoj govora, socio – emocionalni , spoznajni razvoj te razvoj kreativnosti i radnih sposobnosti.

U ranoj i predškolskoj dobi važno je dopustiti djetetu otkrivanje raznih materijala (glina, plastelin, glinamol, drvo, žica, papir i sl.) i elementarnu igru, ali i manipuliranje tim materijalima kako bi se razvila fina motorika šake. Aktivnim istraživanjem i eksperimentiranjem različitim materijalima djeca otkrivaju razne načine uporabe, postupke rada te razvijanje mašte, kreativnosti i likovnog iskustva.

U ovom završnom radu upoznat ćemo važnost likovne umjetnosti i likovnog jezika za razvoj predškolskog djeteta. Također, upoznat ćemo se s pojmom volumena, materijalima trodimenzionalnog oblikovanja i tehnikama prostorno-plastičnog oblikovanja. Uz svaki materijal koji će se navesti, biti će opisan proces njegova modeliranja te način korištenja. Likovno područje ovog završnog rada je prostorno-plastično oblikovanje, navest će se likovne tehnike, te koje se tehnike , na koji način i zašto najviše koriste u predškolskoj ustanovi odnosno manje ili ne koriste uopće. U praktičnom dijelu rada provedena je likovna aktivnost u predškolskoj ustanovi, likovnom tehnikom gline. Cilj provedene likovne aktivnosti je izražavanje doživljaja i prikaz izabranih motiva unutar teme.

2. Likovni odgoj u ranoj i predškolskoj dobi

Prema autorima Grgurić, Jakubin (1996.) djeca svoje likovno izražavanje započinju spontano, tjerani nekom svojom unutarnjom potrebom i pobudom, ali na način tipičan za svu djecu. Dakle, djetetova sposobnost likovnog izražavanja je urođena, ona je osnova razvoja vizualnog, ali kasnije i likovnog mišljenja. Postoje brojna mišljenja i gledišta o tomu zašto se dijete voli likovno izražavati. Za neke je to urođena sklonost igranju, posebice u ranijoj dobi. Dok drugi smatraju da se dijete likovno izražava kako bi zadovoljilo svoju unutarnju potrebu za izražavanjem. Treći pak smatraju da je motorička aktivnost osnova likovnog izražavanja.

Autorica D.Belamarić (1986.) smatra kako je likovni jezik ili likovni izraz djece data i urođena sposobnost – komuniciranja i oblikovanja. Tu sposobnost djeca ne preuzimaju, ne uče od društvene okoline, nego se ona razvija iz prirodnih potencijala dječjeg bića u vidu spontane interakcije unutrašnjeg svijeta djeteta i njegove vanjske okoline. Putem svojstva i značenja oblika djeca iskazuju sadržaje kojima se bavi njihova svijest a koji nam inače nisu dostupni. Također smatra da iako je sposobnost likovnog izražavanja i stvaranja urođena svoj djeci, odnosno ljudima, ona je moguća i javlja se samo kao rezultat individualnog likovnog rada koji pretpostavlja individualna viđenja, poimanja i ideje te pronalaženje i stvaranje vlastitih oblika kojima će se ta viđenja, poimanja i ideje izraziti.

Dijete se likovno izražava kako bi prikazalo ono što ga zanima i uzbuđuje. S druge strane oduševljava ga materijal s kojim radi i sam proces rada te neposredna percepcija i pokreti. Za dijete su bitni doživljaj i akcija. Osnovna potreba djeteta tijekom razvoja njegove likovnosti jest da neprestano mijenja sadržaj rada što proizlazi iz želje za aktivnim spoznavanjem i izražavanjem doživljenog (Grgurić, Jakubin 1996).

3. Volumen

Svaki prostorni oblik ima svoj obujam ili zapreminu koja zauzima dio prostora. Stoga „Volumen može posjedovati unutarnji prostor (npr. kuća i lopta su volumeni s unutrašnjim prostorom) ili biti zbijen ispunjen nekom materijom.“ (Jakubin, 1989:31), U suprotnome, ako volumen nema unutrašnji prostor, točnije zbijen je i ispunjen nekom tvari tada taj volumen nazivamo masa (npr. jaje, glina, drvo, itd.). Kako je poznato čovjek i priroda stvaraju volumen, stoga likovno stvaralaštvo čovjeka koje je vezano uz oblikovanje volumena zovemo kiparstvo.

3.1. Kiparstvo

Kiparstvo je likovno područje trodimenzionalnog izražavanja umjetnosti volumena ili mase, prostora i površine. Za kiparstvo kažemo da ima tri dimenzije, širinu, visinu i dužinu. Po stupnju plastičnosti kiparstvo se dijeli na punu plastiku i reljef. Ta je podjela ujedno jedno od osnovnih svojstava volumena, ostala svojstva proizlaze iz načina oblikovanja volumena, načina obrade materijala te materijala kojima je volumen oblikovan. Kiparstvo, točnije oblikovanje u prostoru, za djecu je jedan od sasvim prirodnih i vrlo spontanih načina izražavanja. Djeca u predškolskoj dobi svojim rukama i prstima puno lakše oblikuju vizualni motiv nego ne vizualni motiv. Kao što je već navedeno, taktilnost kod kiparskog oblikovanja vrlo je dobar primjer za osjetilno istraživanje kod djece.

3.1.1. Puna plastika

„Punu plastiku možemo podijeliti na kip ili statuu i na mobil“ (Jakubin, 1999:62)

Puna plastika ima još mnogo svojih podjela koje se na temelju odnosa mase i prostora dijele na :

a) Monolitnu i apsolutnu masu

Monolitna i apsolutna masa jest masa kod koje je volumen potpuno ispunjen i zatvoren materijalom. Primjer monolitne mase je glina, glinamol, plastelin. Osim likovnih djela monolitnu masu ima kugla (geometrijsko tijelo), jaje, šljiva te razni nepravilni i pravilni zbijeni oblici.

b) Udubljeni- ispupčenu masu

Udubljeno – ispupčenu masu dobivamo kada u nekoj apsolutnoj masi napravimo udubljenje ili ispupčenje. U udubljeni dio mase prostor ulazi dok ispupčeni dijelovi mase izlaze iz prostora.

c) Prošupljenu masu

Prostor koji duboko dopre u masu ili je potpuno prošupljuje stvara duboke rupe i udubine, odnosno stvara prošupljenu masu. Najbolji primjer za prošupljenu masu je spužva.

d) Plošno istanjenu masu

Plošno istanjena masa nastaje potpunim istanjivanjem apsolutne mase. Primjerice, uzmemo komad gline te ju istanjimo do plohe određene debljine dobiti ćemo plošno istanjenu masu. Mnogi prirodni oblici imaju karakteristike plošno istanjene mase kao što su staklo, lišće, tanjuri, latice cvijeća i sl.

e) Linijski istanjenu masu

Masa koja je potpuno istanjena te nas podsjeća na tanku liniju ili crtu znači da smo dobili linijski istanjenu masu. Razni oblici koji su izrađeni od linijski istanjene mase nazivaju se trodimenzionalni linijski oblici. Svakodnevno se susrećemo s primjerima ove mase kao što su žičane ograde, riblji kostur, grančice drveća, žičane mreže i sl.

f) Mobil

„Mobil je pokretno prostorno tijelo koje se pokreće strujanjem zraka ili nekom drugom energijom.“ (Jakubin 1999 : 66). Masa mobila najčešće je minimalna. Oblici mobila su razni te se oni uglavnom sastoje od ploha različitog karaktera i različitog podrijetla (aluminij, karton, papir, folija) koje su međusobno povezane žicama ili koncima koji lebde u prostoru.

3.1.2. Reljef

Reljef je način oblikovanja volumena na plohi, koji stvara privid prostora i volumena. Njega možemo prema visini izbočina koje izlaze iz plohe podijeliti u tri skupine: visoki, niski i uleknuti reljef.

Visoki reljef nastaje vrlo velikim izbočenjima na površini koji su djelomičnom vezani za podlogu. Volumen izlazi iz plohe u prostor, dok se prostor provlači kroz oblike u podlogu.

Niski reljef je suprotno od visokog reljefa, što znači da su izbočenja minimalna. Volumen izlazi osjetno u prostor dok prostor vrlo plitko ulazi u volumen. Niski reljef se ponajviše promatra kao slika jer se smatra dvodimenzionalnim, a ne trodimenzionalnim volumenom.

Uleknuti reljef nastaje udubljenjem i urezivanjem u plohu, ali ga možemo i uklesati. Češće poznatiji naziv je duborez što znači da se na plohi nalaze udubljenja te nema izbočenja.

4. Kiparske tehnike u predškolskoj ustanovi

Kiparske tehnike još se nazivaju i tehnike prostorno – plastičnog oblikovanja i to su svi materijali i načini njihove upotrebe pri oblikovanju nekog skulpturnog ili kiparskog djela. U predškolskoj dobi osnovni cilj početnog oblikovanja u prostoru usmjeren je spoznavanju materijala , njihovih karakteristika i izražajnim mogućnostima. Djeca koriste kiparske materijale koje oblikuju na različite načine, bilo to valjanje, gnječenje, utiskivanje, dodavanje i oduzimanje pri oblikovanju plastelinom ili glinom. Također, slažu raznovrsne kocke (drvene ili plastične) te se igraju raznim otpadnim i prirodnim materijalom kao što je drvo, plastika, stiropor, spužva. Taktalna manipulacija djeci omogućuje upoznavanje sa karakteristikama materijala (hrapavo – glatko, tvrdo – mekano,...) , njihovom težinom , načinom rada i promjenom istog materijala. Neke materijale dijete lijepi, druge modelira dok trećima gradi. Nakon što dijete upozna i usvoji karakteristike pojedinih materijala, osnove manipulacije materijalom postupno ih uvodimo u dublje razumijevanje izražajnih mogućnosti pojedinih materijala.

4.1. Glina

Glina je fino – zrnata vrsta zemlje koja nastaje raspadanjem stijena (Jabukin,1999.) . Postoji nekoliko vrsta gline koje možemo podijeliti na primarne i sekundarne gline. Za rad u vrtićima se najčešće koristi lončarska glina, odnosno ilovača. Lončarske gline se razlikuju po kvaliteti i boji. Kvalitetna glina je sive, svijetlosive, žute i plave boje dok manje kvalitetna glina je žute, smeđe i crvene boje. Glinu je potrebno najprije pripremiti za rad, no u specijaliziranim trgovinama ili kod lončara možemo pronaći već pripremljenu glinu za rad. Ukoliko ju sami pripremamo potrebno je rukama dobro mijesiti, sve dok se ne lijepi za dlanove (Jakubin, 1999.).

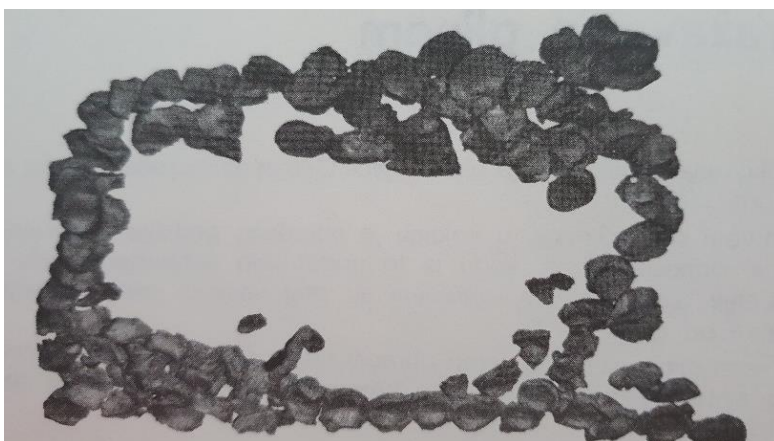
Modelirati se može na nekoliko načina: modeliranje od jedne glinene mase, oduzimanje od mase te građenje oblika. Za modeliranje možemo koristiti razna likovno-tehnička pomagala kao što su čačkalice, metalni šiljci te drvene daščice kojima dobivamo različite teksture. Glinu je potrebno držati zamotanu u vlažnu krpu i najlonsku vrećicu kako se ne bi osušila i stvrdnula. Izrađenu i oblikovanu glinu možemo sušiti na zraku ili u sušionici, no tako osušeni oblici brzo pucaju i lome se, stoga je bolje ispeći glinu u keramičkoj peći.

Djetetu je dovoljno ponuditi glinu te ono će vrlo brzo krenuti u njezino istraživanje i modeliranje. Djeca u dobi od 2 do 4 godine nakon što zadovolje potrebu za taktilnim iskustvom s glinom, počinju stvarati prve oblike (Belamarić , 1986.). Ponajprije kidaju glinu, stvaraju kuglice ili štapiće. Od kuglica sastavljaju i cijeli oblik (slika 1), no i neoblikovani komad gline može postati simbol za npr. kuću, auto ili bilo koji drugi predmet koje je dijete zamislilo (slika 2). Djeca u dobi od 4 do 5 godina sa elementima kuglice i štapića stvaraju već povezanije oblike (slika 3) .

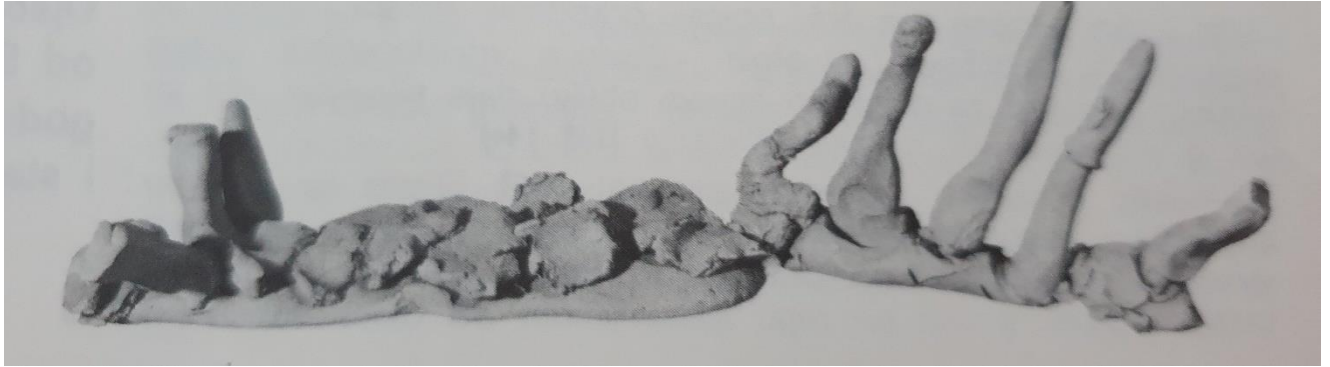
Slika 1 : Dječji rad, Vertikalni niz, Glina

Izvor: Belamarić, D. (1986.). *Dijete i oblik*. Zagreb : Školska knjiga.

Slika 2 : Dječji rad, Uglati oblik, Glina

Izvor : Belamarić, D. (1986.). *Dijete i oblik*. Zagreb : Školska knjiga.

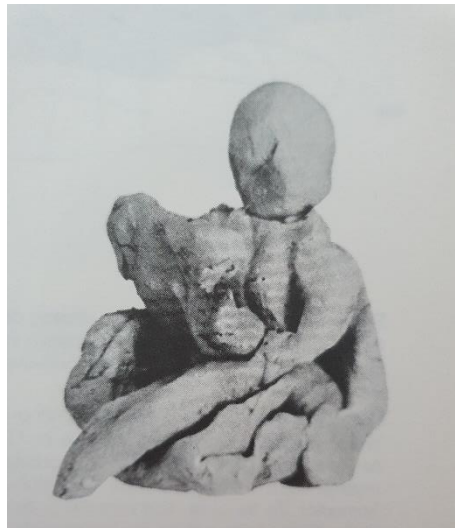

Slika 3 : Dječji rad, Tijelo soma, Glina

Izvor : Belamarić, D. (1986.). *Dijete i oblik*. Zagreb : Školska knjiga.

Ljudski lik u radovima djece od 5 do 6 godina dobiva sve dijelove tijela iako ne u pravilnoj proporciji. U toj dobi nerijetko će pokazivati i karakter lika (slika 4).

U predškolskoj ustanovi, od gline se mogu izrađivati raznovrsni predmeti široke primjene kao što su vrčevi, vaze, lončići, tanjuri, zdjelice i slično (Jakubin, 1999.)

Slika 4 : Dječji rad, „Tata čita novine“, Glina

Izvor : Belamarić, D. (1986.). *Dijete i oblik*. Zagreb : Školska knjiga.

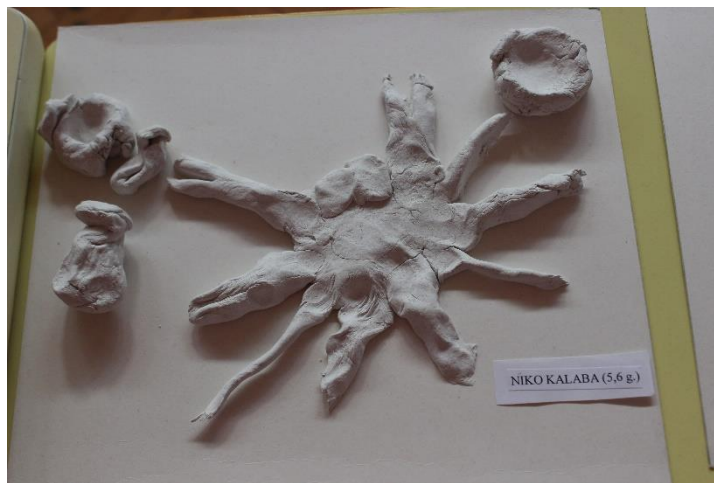
4.2. Glinamol

Glinamol je umjetno proizvedena masa slična glini, koja se može nabaviti u specijaliziranim trgovinama ili knjižarama. Tijekom rada s glinamolom dolazi do pucketanja i krutosti zbog toga što se brže suši od gline pa ga je teže modelirati jer gubi na elastičnosti. Glinamol također treba omotati u vlažnu krpu i najlonsku vrećicu

kako bi zadržao vlagu. Rad s glinamolom donosi nekoliko prednosti kao što su čiste ruke u radu, lakše sušenje, nije potrebno pečenje, ukoliko tijekom sušenja glinamol pukne možemo ga zalijepiti univerzalnim ljepilom.

Glinamolom se prvenstveno izrađuju minijturni oblici, sitna plastika. Osim toga, glinamolom se mogu izrađivati mali predmeti primijenjene umjetnosti, kao što su npr. broševi i ogrlice (Jakubin, 1989.).

Za modeliranje glinamola u predškolskoj ustanovi potrebni materijali su glinamol, voda, zaštitna podloga za stol, plastični nožići te boje kojima bojamo osušeni glinamol.

Slika 5 : Dječak, 5,6 g., Rak, glinamol

Izvor: Projekt završnih likovnih aktivnosti "Životinjsko carstvo", metodičarka doc. art. Breza Žižović, DV Centar, Pula

4.3. Plastelin

Plastelin je umjetna obojana masa koju nalazimo u svim bojama sunčevog spektra, ali i u crnoj i bijeloj boji. Možemo ga pronaći u svim knjižarama i dolazi u pakiranju u obliku manjih pločica smještenih u kutiji. Plastelin je vrlo pogodan za modeliranje, a da pritom ne prlja ruke. Možemo ga valjati, mijesiti, gnječiti, utiskivati ali i modelirati u razne oblike i likove. Prije oblikovanja treba ga malo izmijesiti rukama.

U predškolskoj ustanovi plastelin možemo koristiti u istraživačkim aktivnostima, matematičkim (modeliranje geometrijskih tijela), spoznajnim (modeliranje životinja,

cvijeća, planeta...). Primjenjuje se kao sredstvo za razvoj fine motorike i motorike šake, ali i kao likovni materijal(dijete, vrtić, obitelj 36).

Za modeliranje jednog oblika plastelinom najbolje je upotrijebiti jednobojni plastelin, kako bi plastičnost došla do izražaja. Ukoliko se pomiješa nekoliko boja međusobno zbog prisutnog šarenila oblik gubi na plasticitetu odnosno voluminoznost oblika nije toliko izražajna, a sjene i svijetlo koje daje posebnu vrijednost trodimenzionalnom obliku gubi se u tom šarenilu boja.

Danas, popularna masa za modeliranje koja zamjenjuje plastelin je tako zvano slano tijesto. Njega možemo izraditi u predškolskoj ustanovi, zajedno sa djecom, što je vrlo zabavno i brzo gotovo. Za izradu slanog tijesta potrebno je oštro brašno, sol, jestive boje za hranu i malo vode.

Ukoliko želimo oblike od slanog tijesta sačuvati, možemo ih ispeći u pećnici.

Slika 6 : Modeliranje plastelinom

Izvor: <https://carioca.com/gb/modeling-clay/391-carioca-plasty-blister-3-pz-60-g-assortiti>

Slika 7 : Djevojčica, 5,11 g., Kajman, plastelin

Izvor: Projekt završnih likovnih aktivnosti "Životinjsko carstvo", metodičarka doc. art. Breza Žižović, DV Centar, Pula

Slika 8 : Slano tijesto

Izvor : <https://hr2.htgetrid.com/lepka/solenoe-testo/>

4.4. Gips

Gips se u kiparstvu koristi za izradu kalupa za lijevanje skulptura i izradu lijevane gipsane skulpture (Jakubin 1989.). Ukoliko želimo izraditi gipsanu skulpturu, potrebno je najprije izraditi model za izradu odljeva u glini. U odgojno - obrazovnom procesu od gipsa se mogu izrađivati reljefi i pune plastike (Jakubin, 1999).

U predškolskoj ustanovi, u radu sa djecom, gips se najčešće koristi za izradu ukrasa ili figurica na način da djeca ulijevaju gips u silikonske ili plastične kalupe. Primjerice, djeca ulijevanjem gipsa u plastične čaše ili tanjuriće izrađuju oblike. Kada se gips malo osuši tada djeca sa drvenim štapićem ili nekim drugim pomagalom stvaraju uleknuti reljef. Korištenje i modeliranje ovim materijalom primjerenije je u radu sa djecom predškolske dobi odnosno starije odgojno- obrazovne skupine.

4.5. Žica

Žica kao materijal za likovne aktivnosti je vrlo zanimljiva. Ona je vrlo pogodna za likovno izražavanje i stvaranje. Žicom stvaramo prostorni crtež na način da ju savijamo i okrećemo u raznim smjerovima. Tim načinom dobivamo puni trodimenzionalni oblik točnije linijski istanjenu masu tijela, a ne samo njegov obris (Jakubin, 1898.).

Rad sa žicom zahtijeva spretnost i preciznost, ali i veći razvoj motoričke sposobnosti stoga se ova tehnika najčešće koristi u radu sa djecom starije predškolske dobi. Za oblikovanje žicom možemo koristiti žice različitih debljina i boja time postižemo apstraktne i figurativne karaktere oblika. Ponajviše se žicom izrađuje nakit (ogrlice, prsteni, narukvice, kopče...).

Bakrene i aluminijske žice su vrlo tanke i lako savitljive pa se njima dobivaju različiti spiralni, kružni i uglati oblici koje nazivamo meandar. Meandar označava liniju koja teče izlomljeno pod pravim kutom ili u spirali, zatim vijugavi tok, zavojitost, krivudavost (Jakubin, 1989.).

Slika 9 : Djevojčica, 6,4 g., Grožđe, žica i dugmad

Izvor: Projekt završnih likovnih aktivnosti "Voće i povrće", metodičarka doc. art. Breza Žižović, DV Centar, Pula

4.6. Drvo

U likovnoj umjetnosti se drvo često koristi kao kiparski materijal, mekanije vrste drva kao što su lipa, jela ili vrba mogu se koristiti u odgojno – obrazovnim ustanovama. Način obrade drva naziva se tesanje, što znači odstranjivanje suvišnog kako bi se došlo do željenog oblika.

Drvo se može obraditi grubo i rustikalno ili izglacati finom obradom (Jakubin, 1989.). Također, obrađeno drvo ukoliko želimo uljepšati možemo ga obojati bojama namijenjenim za bojanje drva ili jednostavno ostaviti prirodni izgled drva. Djeci u vrtiću možemo ponuditi manje komade otpadnog drva kojeg mogu lijepiti i tako sastavljati nove oblike kombiniranjem, variranjem i građenjem kompozicije. Stvaranjem didaktički neoblikovanim materijalom razvija se mišljenje.

Slika 10 : Dječji rad, Horizontalna kompozicija, drvo, metalna mrežica, žica
Izvor: Grgurić, N. (2003.) Oblikovanje papirom, alufolijom i didaktički neoblikovanim materijalom. Educa. Zagreb

4.7. Kamen

Kamen kao i drvo često se koristi u umjetnosti kao kiparski materijal. Upotrebljavaju se različite vrste kamena počevši od mekih pješčanika pa sve do tvrdih različitih mramora. Kamen ima svoj specifični karakter, tvrdoću i boju, šupljikavost, zgusnutost i težinu, što utječe na likovni karakter djela (Jakubin, 1989.). Kip ili skulptura u umjetnosti nastaje klesanjem kamena, odnosno odstranjivanjem viška kako bi se dobio željeni oblik. ,

U dječjem vrtiću kamen možemo koristiti u mnogim aktivnostima kao što su bacanje kamena, uspoređivanje veličina, uspoređivanje teksture i boje te u igrama građenja. Jedna od možda najzanimljivijih aktivnosti jest oslikavanje kamena. Akrilne boje, tempere i boje za oslikavanje stakla vrlo su zahvalne za oslikavanje ravne i glatke površine kamena. Osim oslikavanja, djeca mogu lijepiti kamenje za kartonsku podlogu, slagati i lijepiti kamenje tako stvarati mini figurice te stvaranje mozaika što vrlo često bude zanimljiva aktivnost.

4.8. Lim, aluminijska i bakrena folija

U odgojno – obrazovnom procesu često se koriste tanki limovi te aluminijske i bakrene folije. Primjerice poklopci od jogurta, tanke limene konzerve ili folija ambalaže zubnih pasta. Takve folije najčešće koristimo za izradu plitkih i uleknutih reljefa.

Izrada reljefa djeci može biti vrlo zanimljiva ali i neobična. Za njegovu izradu koristimo osim folije, novinski papir koji služi kao podloga zatim olovkom s tupljim vrhom ili zatvorenom kemijskom olovkom utiskujemo oblike. Mogu se utiskivati crte, točke, krugovi, plohe. Djeci je najzanimljivije istraživanje i viđenje kako nastaju različiti oblici, odnosno ako jače utisnemo nastaju veća izbočenja, ako slabije utisnemo nastaju manja. Isto tako ako želimo dobiti deblju crtu potrebno je jače utisnuti olovkom. Po završetku izrade reljef je potrebno premazati tušem kako bi tonirali foliju. Zatim se suvišni tuš skida pomoću vlažne krpice. Reljefe izrađene na poklopcima ili folijama od ambalaže možemo primijeniti kao prigodne čestitke, što se često i koristi. Oblikovanjem mekanog lima na razne načine možemo dobiti i punu plastiku (Jabukin, 1989.).

Slika 11 : Dječak, 6,10 g. ,Drevni grčki disk, alufolija

Izvor: Projekt završnih likovnih aktivnosti "Put oko svijeta", metodičarka doc. art. Breza Žižović, DV Centar, Pula

4.9. Papir – plastika

Pojam papir – plastika podrazumijeva prostorno – plastično točnije trodimenzionalno oblikovanje papira. Papir se može oblikovati na razne načine kako bi se postigao trodimenzionalni oblik , primjerice presavijanjem, lijepljenjem, urezivanjem. Papirom se može oblikovati visoki i niski reljef ali i puna plastika. Za najkvalitetniju izvedbu oblika preporučuje se korištenje bijelog crtačkog bezdrvnog papira koji ne puca te je dovoljno čvrst za oblikovanje. Za rad sa papirom koristi se raznovrsni pribor : škare, spojnice, tapetarski nožić, razne vrste papira i kartona, ljepljive trake, univerzalna ljepila i tehnička pomagala.

U odgojno – obrazovnom procesu djeca savladavaju osnovne oblikovanja papir – plastike, koje autor Jabukin (1999.) dijeli na sedam likovnotehničkih elemenata: rezanje papira, urezivanje u plohu papira, izrezivanje iz plohe papira, savijanje i lomljenje plohe papira, savijanje i lomljenje trake papira te presavijanje papira „harmonika“ – tehnikom odnosno ritmičkim nabiranjem papira ili tzv. „plisiranjem“ .

Slika 12 : Djevojčica, 6,9 g., Matrjoška, papir plastika

Izvor: Projekt završnih likovnih aktivnosti "Put oko svijeta", metodičarka doc. art. Breza Žižović, DV Centar, Pula

Oblikovanje papira gradi jednu poveznicu između igre u obitelji i prenošenja znanja iz vrtića u školu. Igra papirom je prirodan proces koji potiče rani razvoj djeteta te na čudesan način zadovoljava njegove potrebe. Potiče aktivnost obiju moždanih polutki te utječe na bolji razvoj umnih sposobnosti, posebice na područje matematike, govora, kreativnosti, prirodnih i društvenih znanosti i tehnike (Stöcklin – Meier, 2009.).

Presavijanjem papira može se napraviti bezbroj prekrasnih oblika, primjerice borove, lepeze ili avione. Oblikovanje papira djeci u dobi od četiri do sedam godina potiče razvoj fine motorike, no velika spretnost fine motorike povezana je sa spoznajnim i govornim razvojem svakog djeteta. „Spretni prstići djecu čine inteligentnijima !“ (Stöcklin – Meier, 2009.).

Autorica Stöcklin – Meier , također navodi da djeca oblikovanjem papira razvijaju mnoge kompetencije : matematička, komunikacijska, stvaralačka, socijala, prirodoznanstvena i tehnička.

Autorica literature dijeli oblikovanje papira na 7 skupina odnosno 7 načina oblikovanja.

1. Igra i zabava
2. Od kvadrata
3. Šeširi
4. Na vodi
5. U kupovini
6. Seosko gospodarstvo
7. Od leptira do kugle

U svakoj skupini objašnjava kako možemo od kojeg oblika dobiti neki drugi. Uz svaki oblik se nalazi i različita vrsta igre koja je nastala na temelju oblika.

4.9.1. Kaširani papir – plastika

Papir – plastika se može izrađivati i kaširanjem, odnosno sljepljivanjem slojeva novinskog papira (Jakubin, 1999.). Ponajprije se u glini izmodelira oblik reljefa, zatim se od gipsa napravi kalup. Unutarnji dio izrađenog kalupa obložimo trakama novinskog papira namočenim u vodu. Prvi sloj traka treba složiti u raznim smjerovima, a kad se cijela unutarnja površina kalupa prekrije papirom, tada se papir premaže ljepljivom. Taj se postupak ponavlja nekoliko puta (Jakubin, 1999.).

U dječjem vrtiću proces kaširanja papir – plastike nešto je jednostavniji. Potrebna nam je štirka odnosno smjesa za kaširanje koju izrađujemo tako da u pola litre kipuće vode dodamo jedan decilitar brašna, zatim kuhamo pola sata uz povremeno miješanje. Natrgane papiriće novinskog papira dodajemo u ohlađenu štirku koja je spremna za rad. Smjesu lijepimo na pripremljenu podlogu, to može biti prazna kutija ili napuhani balon, te poravnavamo dlanovima. Taj postupak ponavljamo nekoliko puta, preporuča se napraviti 4 – 6 slojeva kako bi skulptura bila dovoljno čvrsta. Tako kaširanu skulpturu stavljamo na sušenje, nakon nekoliko dana skulptura je spremna za ukrašavanje. Može se obojati temperama raznih boja, spojiti vezicama ili čak urezivati.

Upoznati smo već sa sličnim načinom oblikovanja, odnosno kaširanje papir – plastike nešto je drukčije od običnog kaširanja papira. Naime, kaširanje papira je nešto jednostavnije od kaširanja papir – plastike. Smjesu dobivamo na lakši i brži način. Potrebno je brašno, voda i drvofiks po želji. U posudu stavimo vodu i pomiješamo brašno, najbolje oštro. Smjesu možemo ali i ne moramo prokuhati. Omjer vode i brašna je 1:4, što znači na 1L vode stavimo 4 žlice brašna tada je smjesa najbolja. Kada nam se smjesa čini dobro promiješana i dovoljno ljepljiva dodajemo drvofiks kako bi dodatno povezo smjesu.

Postupak kaširanja papira je isti kao i kod kaširanja papir – plastike. Kistom nanosimo smjesu na neoblikovan materijal te lijepimo papir. Potrebno je postupak ponoviti barem dva puta, odnosno dva sloja. Predmet stavljamo na sušenje. Nakon nekoliko dana, za ukrašavanje predmeta možemo koristiti tempere ili lak- boje.

Slika 13 : Djevojčica, 4,6 g., Krumpir, kaširani papir

Izvor: Projekt završnih likovnih aktivnosti "Voće i povrće", metodičarka doc. art. Breza Žižović, DV Centar, Pula

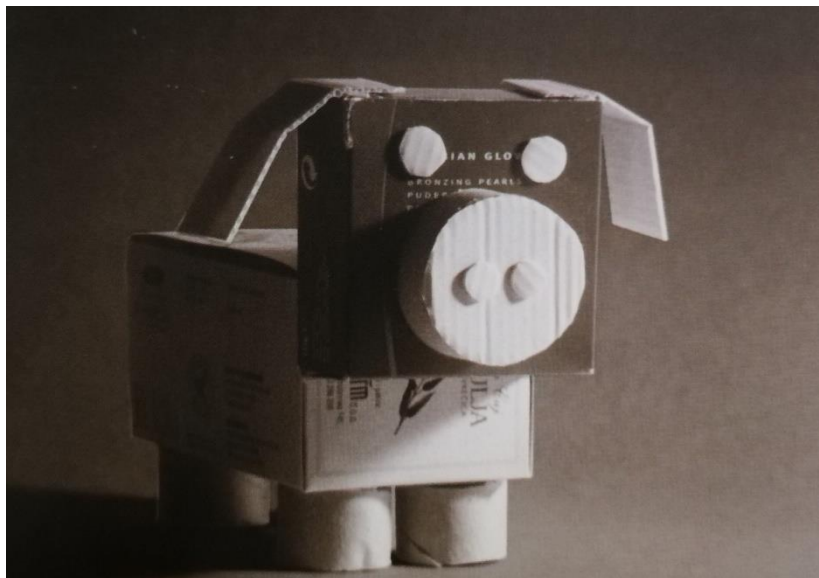
Slika 14 : Likovno izražavanje kaširanjem

Izvor : Burić, H. (2011.) Kiparske tehnike. *Dijete, vrtić i obitelj*. [ONLINE] br.62/63. str. 31.

4.10. Ostali materijali

Pod rad sa ostalim materijalima spadaju različiti materijali poput odbačenih papirnatih kutija i metala koji se koriste u prostorno – plastičnom oblikovanju. Sa tim materijalima djeca mogu stvarati nove oblike, njihova mašta u radu se još više razvija kao i kreativnost, zapravo rad odbačenim materijalima kod djece potiče likovnu kreativnost.

Djeca predškolske dobi favoriziraju ovaj način rada raznim materijalima jer na taj način izlaze iz svoje zone komfora, oslobađaju se prostorne skučenosti te se mogu kreativno izraziti dok su odgajateljima takvi materijali lako dostupni.

Slika 15 : Dječji rad, Prašćić, karton

Izvor: Grgurić, N. (2003.) Oblikovanje papirom, alufolijom i didaktički neoblikovanim materijalom. Educa. Zagreb

5. Provedena aktivnost

Zbog potreba pisanja završnog rada u dječjem vrtiću „Orepčiči“ Kraljevica osmišljena je i provedena likovna aktivnost modeliranja glinom na temu „Plesna haljina žutog maslačka“. U aktivnosti koja je provedena u travnju 2021. godine sudjelovala je odgojno – obrazovna skupina „Dupini“ u dobi od 4 do 7 godina.

Prethodne aktivnosti : razgovor o proljeću, cvijeću i kukcima. Čitanje slikovnice „Plesna haljina žutog maslačka“ autora Sunčane Škrinjarić.

Cilj aktivnosti : introspekcija, kiparski prikazati kukce i cvijeće koristeći se kiparskom tehnikom glinom.

Razvojne zadaće :

a) tjelesni, psihomotorički i zdravstveni razvoj :

- razvijati motoriku ruku
- razvijati preciznost
- razvijati koncentraciju i strpljivost
- razvijati vizualnu percepciju i pamćenje
- poticati na likovno izražavanje

b) emocionalno-socijalni razvoj ličnosti :

- razvijati komunikaciju i odnos s drugom djecom
- razvijati interes za likovnu aktivnost kod djece
- stvarati ugodnu i poticajnu atmosferu za rad

c) spoznajni razvoj :

- dodatno upoznati djecu sa pojedinim kukcima
- razvijati maštu i logičko razmišljanje
- upoznati djecu s materijalom (glina)
- poticati na pravilno korištenje materijala
- upoznati djecu s pojmom ilustrator, ilustracija i slikovnica
- upoznati djecu s tehnikom izrade

d) komunikacijsko-stvaralački razvoj :

- omogućiti slobodu izražavanja
- potaknuti komunikaciju među djecom
- razgovor i širenje znanja o proljeću i kiparskim tehnikama

Motiv : Plesna haljina žutog maslačka

Likovni jezik :

- a) likovni elementi : volumen
- b) kompozicijska načela : ritam

Likovno područje:

- a) kiparska tehnika : glina
- b) materijali i pribor : glina, papir, valjak, zaštita za stol
- c) postupci : modeliranje

Korelacija : priroda i društvo, hrvatski jezik

Metode : analitičko promatranje, djeca promatraju slikovnicu

Socijalni oblici rada : individualni i frontalni oblik rada

Priprema odgojitelja za rad :

1. Jakubin , M., (1999.) *Likovni jezik i likovne tehnike – temeljni pojmovi* , Zagreb, Educa.
2. Belamarić, D., (1986.) *Dijete i oblik* , Zagreb, Školska knjiga.
3. Slikovnica – Škrinjarić, S.,(2004.) *Plesna haljina žutog maslačka* , Zagreb, Golden marketing - Tehnička knjiga.

ARTIKULACIJA AKTIVNOSTI

Uvodni dio aktivnosti:

Zajedno s djecom pročitati ću slikovnice „Plesna haljina žutog maslačka“, zatim ću s djecom razgovarati o slikovnici. Pokušati ćemo nabrojiti što više „likova“ iz slikovnice koje ćemo kasnije izrađivati. Zamoliti ću djecu da sjednu za stolove u likovnom centru, na kojima će ih dočekati papir, glina, valjak, čašice sa vodom, plastični nožići za oblikovanje gline. Ukoliko bude potrebno pokazati ću na koji način koristiti glinu, usmjeriti im pažnju na debljinu gline, veličinu oblika te na pritisak kojim obrađujemo glinu.

Radni, glavni dio aktivnosti :

U glavnom dijelu aktivnosti kružiti ću po sobi, poticati ću djecu na samostalnost i samouvjerenost u provođenju zadatka. Također, u svakom ću trenutku biti dostupna ukoliko dijete bude tražilo pomoć. Nastojati ću djecu dodatno motivirati ukoliko vidim da im motivacija opada, te ću ih ohrabrivati na pokušaje, podizati njihovo samopouzdanje ukoliko procijenim da je to potrebno. Svakako ću pohvaljivati dječje pokušaje i procese stvaranja.

Završni dio aktivnosti :

Kada aktivnost bude pri kraju i djeca budu završavala sa svojim radovima, uputiti ću ih na mjesto gdje će odložiti radove, a zatim ću ih potaknuti da pospreme svoje radno mjesto, na taj ću način poticati životno – praktične i radne aktivnosti, stvarati naviku pospremanja i vraćanja na mjesto upotrijebljenih materijala.

Ukoliko djeca budu tražila dodatne komadiće gline, omogućiti ću im nastavak stvaranja, također neću prekidati proces stvaranja, niti ga preusmjeravati. Ukoliko neko dijete ne bude htjelo sudjelovati u aktivnosti, omogućiti ću mu samostalno biranje poticaja iz sobe dnevnog boravka.

Kada sva djeca završe za aktivnošću, još ću ih jednom pohvaliti i zahvaliti im se na suradnji.

Slika 16 : Čitanje slikovnice

Izvor : Odgajatelj mentor DV „Orepčiči“

Slika 17: Pribor za obradu gline (valjci, nožići, podlošci)

Izvor : Odgajatelj mentor DV „Orepčiči“

Slika 18 : Modeliranje glinom, stol 1

Izvor : Odgajatelj mentor DV „Orepčiči“

Slika 19 : Modeliranje gline , stol 2

Izvor : Odgajatelj mentor DV „Orepčiči“

Slika 20 : Modeliranje glinom, stol 3

Izvor : Odgajatelj mentor DV „Orepčiči“

5.1. Dječji likovni radovi i dječji komentari

Djeca su pokazala veliki interes za aktivnost te su sva djeca bila uključena. Po završetku aktivnosti zamolila sam djecu da stanu u red te mi pokažu svoje radove kako bismo ih fotografirali. Uz pokazivanje radova zamolila sam djecu da mi kažu opis svog rada, odnosno što su izradili.

Izdvojiti ću nekoliko zanimljivih izjava po završetku aktivnosti :

„Napravio sam psa jer sam se zbunio pa više nisam znao što napraviti.“

„Svaki pauk radi puno mreža, ovaj moj je napravio dvije.“

„Visibaba je prvi cvijet na proljeće.“

„Maslačak ima jaknu, ali i sunce da mu toplo bude.“

„Napravio sam bubamaru i čovjeka da ju gleda.“

„Maslačak i ruža se smiju, imaju oči i usta i sunce ih grije.“

Slika 21 : Dječak, 5 god, Maslačak, glina

Izvor: Odgajatelj mentor DV „Orepčiči“

Dijete još uvijek ne stvara u prostoru već veže oblik za plohu. Djetetu u toj dobi i neoblikovani komad gline može postati simbol, u ovom slučaju dječak čineći malu rupu u istanjenom komadu gline svome radu daje značenje maslačka. U kutu podloška valjcima i kuglicom sastavlja sunce.

Slika 22 :Dječak, 6.6 god, Pas, glina

Izvor : Odgajatelj mentor DV „Orepčiči“

Oblik u glini je određen, čvrst te se svojim proporcijama približava stvarnim vizualnim vrijednostima. Dječak koristi prostor za izradu oblika. Kuglica koja predstavlja tijelo psa postavljena je na noge valjkastog oblika. Također, dječak dodaje izduženu glavu

te rep. Što znači da se dječak ne zadovoljava simboličnim iskazom oblika već svome obliku dodaje vizualna obilježja.

Slika 23: Djevojčica, 5 god., Maslačak i ruža se smiju, glina

Izvor: Odgajatelj mentor DV „Orepčiči“

Djevojčica oblikuje tanke izdužene oblike te od njih sastavlja zamišljene oblike odnosno cvjetove, na isti način kako to inače radi crtaćim sredstvima stoga možemo reći da „crta glinom“ te se koristi šablonom. Predočenje i oblikovanje gline kao što je to učinila djevojčica ne mora nužno biti povezano s ravninom papira već s doživljajem uspravnog oblika u prostoru.

Slika 24 : Dječak,6 god., Ruža, glina

Izvor: Odgajatelj mentor DV „Orepčiči“

Za izradu oblika dječak koristi plohu za stanjivanje kuglice gline, kada je glina dovoljno istanjena plohu zarotira u oblik ruže. Dječak razvija osjećaj za težinu oblika i njihovo lijepljenje i učvršćivanje stoga je stabljika dovoljno čvrsta i debela kako bi cvijet ruže stabilno stajao.

Slika 25: Djevojčica, 5 god. , Cvijet maslačka, glina

Izvor : Odgajatelj mentor DV „Orepčiči“

Djevojčica za izradu svog oblika koristi se plohom na kojoj laticama cvijeta stvara reljef. Neoblikovani komad gline sa strane je ostao višak te ne stvara problem, odnosno ne narušava djevojčici viziju njezina cvijeta.

Slika 26: Dječak, 5. god., Ljubičica, glina

Izvor: Odgajatelj mentor DV „Orepčiči“

Dječak ponajviše svoj rad veže za plohu još uvijek ne koristi prostor. Oblik cvijeta izrađuje lijepljenjem plošnih komadića gline.

Slika 18 : Djevojčica, 6 god., Pauk i 2 mreže, glina

Izvor: Odgajatelj mentor DV „Orepčiči“

Djevojčica na istanjenim ploham koristeći se štapićem crta paukove mreže. Glinenom kuglicom izrađuje tijelo pauka, a istanjenim valjcima izrađuje paukove noge koje lijepi za tijelo. Može se reći kako je ovaj rad vrlo smislen i povezan. Zanimljivo je što djevojčica osim pauka izrađuje i paukove mreže.

Slika 28: Dječak, 5, 6 god., Maslačak, glina

Izvor: Odgajatelj mentor DV „Orepčiči“

Dječak od jednog komada gline izrađuje svoj rad, maslačak. Koristi plohu, no i prostor. U ovom radu prisutan je crtež jer dječak štapićem crta roške maslačka. Udubljenjem sredine „tučka“ stvara se uleknuti reljef.

Slika 29 : Dječak, 6 god., Visibaba, glina

Izvor: Odgajatelj mentor DV „Orepčiči“

Vertikalno postavljen i lagano savijen oblik kao u ovome radu označava rast. Dječak koristi prostor i volumen za izradu visibabe. Vrlo zanimljivo spaja stabljiku i cvijet. Visibaba je čvrsta i stabilna, izrađena u prirodnim proporcijama te u potpunosti trodimenzionalna.

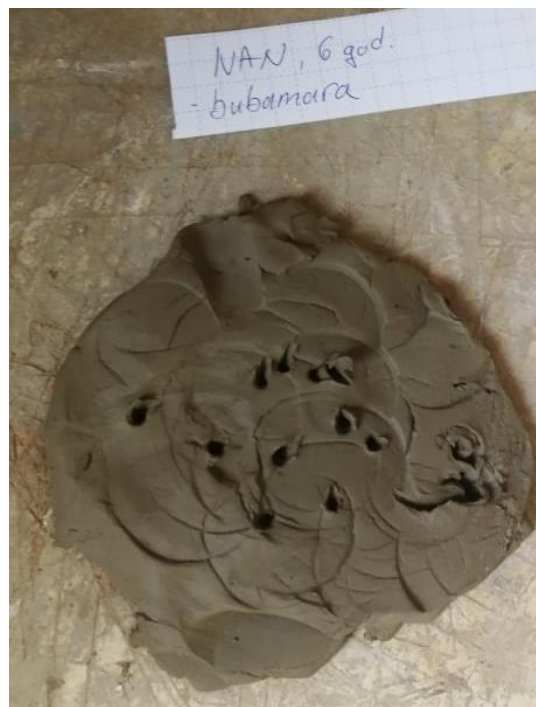

Slika 30 : Dječak, 6 god., Bubamara i čovjek, glina

Izvor: Odgajatelj mentor DV „Orepčiči“

Dječak za izradu oblika bubamare koristi vizualna obilježja, pa tako štapićem udubljuje usta i oči. Visoki reljef postiže izbočinama na leđima bubamare koje označavaju bubamarine točke. Noge i ticala izrađuje oblicima valjčića te ih lijepi na tijelo koje je izrađeno od kugle gline. Desni dio rada predstavlja čovjeka, kojeg je dječak štapićem nacrtao na izrađenu plohu. Djetetov tok misli, nama nepristupačan i možda nejasan, povezo je dva izrađena oblika.

Slika 31 : Dječak, 6 god., Bubamara, glina

Izvor : Odgajatelj mentor DV „Orepčiči“

Dječak na početku od komada gline stvara plohu u koju štapićem udubljuje točkice. Vrlo stanjeni, okrugli komad gline za dječaka ima značenje bubamare. Zanimljivo je kako dijete pokazuje smisao za detalje te ih ucrtava / udubljuje u površinu.

6. Zaključak

Djetetova sposobnost likovnog izražavanja je urođena, ona je osnova razvoja vizualnog, ali kasnije i likovnog mišljenja. Postoje brojna mišljenja i gledišta o tomu zašto se dijete voli likovno izražavati. Za neke je to urođena sklonost igranju, posebice u ranijoj dobi. Dok drugi smatraju da se dijete likovno izražava kako bi zadovoljilo svoju unutarnju potrebu za izražavanjem. Treći pak smatraju da je motorička aktivnost osnova likovnog izražavanja. Kiparstvo je likovno područje trodimenzionalnog izražavanja mase ili volumena, prostora i površine. Ono je za djecu jedno od spontanih načina izražavanja, svojim rukama lakše oblikuju vizualni od ne vizualnog motiva te razvijaju finu motoriku prstiju i šake. Kiparstvo se po stupnju plastičnosti dijeli na punu plastiku i reljef, svaka podjela ima još nekoliko svojih podskupina sa svojim karakteristikama.

Modeliranje glinom kao jedno od najpoznatijih i najzastupljenijih kiparskih tehnika u predškolskoj ustanovi kod djece stvara zadovoljstvo, poticanje mašte te razvoj likovnog stvaralaštva. Modeliranje glinamolom je nešto jednostavnije i lakše, stoga se njime najčešće izrađuju broševi i sitni predmeti. Plastelin i slano tijesto uvijek kod djece stvaraju radoznalost i zainteresiranost, prvenstveno zbog boje, zatim i strukture slanog tijesta. Modeliranjem tih materijala djeca razvijaju sposobnost kombiniranja boja te osnove manipuliranja različitim materijalom. Gipsom se izrađuju reljefi i pune plastike. U predškolskoj ustanovi se najčešće koristi za izradu ukrasa ili figurica na način da djeca ulijevaju gips u silikonske ili plastične kalupe. Drvo, kamen i žica su materijali koji se zapravo često koriste u likovnoj umjetnosti. Možemo ih oblikovati ili obrađivati te tako dobiti željeni oblik. Lim, aluminijska i bakrena folija u predškolskoj ustanovi se koristi za izradu plitkog ili uleknutog reljefa. Papir također spada u materijal kiparskih tehnika, iako na prvu pomisao oblikovanja papira pomislimo kako papir može biti trodimenzionalno oblikovan. No, papir je zapravo vrlo zanimljiv i iskoristiv materijal. Njega oblikujemo na razne načine, bilo to oblikovanje samog papira, papir – plastike ili kaširani papir. Oblikovanje papira stvara poveznicu između igre u obitelji i prenošenja znanja iz vrtića u školu. Igra papirom je vrlo prirodan proces koji potiče rani razvoj djeteta te na čudesa način zadovoljava njegove potrebe.

Primjena raznolikih materijala trodimenzionalnog oblikovanja u dječjem odgoju i obrazovanju potiče razvoj likovnih sposobnosti i likovne mašte. Važno je poticati razvoj djetetove likovnosti jer se djeca najčešće izražavaju kroz likovne aktivnosti, oni bez ga govore mogu nam pokazati kako se osjećaju, što ih muči te jesu li sretni.

Ovim završnim radom provela sam aktivnost u dječjem vrtiću jer se pokazalo da je likovno područje i ponajmanje zastupljeno u predškolskoj ustanovi. Djeca su bila vrlo maštovita i kreativna te su sa radošću prihvatili aktivnost. Omogućavanje samostalnog rada i slobodnog izbora motiva ,unutar teme, dodatno je potaknulo zainteresiranost.

Iako djeca koja su sudjelovala u aktivnosti često modeliraju glinom, neki radovi nisu baš uspješni, dok su pojedinci vrlo iznenadili. Za vrijeme aktivnosti bila sam na raspolaganju djeci ukoliko su imali pitanja ili im je bila potrebna pomoć.

Sve fotografije nastale tijekom aktivnosti, korištene su iznimno za potrebe ovog završnog rada.

7. Popis literature

Knjige :

Belamarić, D. (1986.). *Dijete i oblik*. Zagreb : Školska knjiga.

Grgurić, N.; Jakubin, M. (1996). *Vizualno-likovni odgoj i obrazovanje: metodički priručnik*. Zagreb: Educa.

Jakubin, Marijan (1999). „Likovni jezik i likovne tehnike. Temeljni pojmovi“ . Educa. Zagreb

Jakubin, Marijan (1989). „Osnove likovnog jezika i likovne tehnike“ . Institut za pedagoška istraživanja Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb

Stöcklin- Meier, Susanne (2009). „Oblikujmo papir i učimo kroz igru“. Harfa. Split

Mrežni izvori :

<https://carioca.com/gb/modeling-clay/391-carioca-plasty-blister-3-pz-60-g-assortiti>

(Pristupljeno : 27. 05. 2021.)

<https://hr2.htgetrid.com/lepka/solenoe-testo/> (Pristupljeno : 27.05.2021.)

<https://hr.izzi.digital/DOS/1740/1870.html> (Pristupljeno: 06.04.2021.)

<http://likovnjaci.eu/kiparske-tehnike/> (Pristupljeno : 14.04.2021.)

Časopis :

Burić, H. (2011.) Kiparske tehnike. *Dijete, vrtić i obitelj*. [ONLINE] br.62/63. str. 30 –

37. Dostupno na : https://hrcak.srce.hr/index.php?show=toc&id_broj=10123

(Pristupljeno : 06.04.2021.)

8. Popis slikovnog materijala

Slika 1 : Dječji rad, Vertikalni niz, Glina ; Izvor: Belamarić, D. (1986.). Dijete i oblik. Zagreb : Školska knjiga.

Slika 2 : Dječji rad, Uglati oblik, Glina ; Izvor: Belamarić, D. (1986.). Dijete i oblik. Zagreb : Školska knjiga.

Slika 3 : Dječji rad, „Tijelo soma“, Glina ; Izvor: Belamarić, D. (1986.). Dijete i oblik. Zagreb : Školska knjiga.

Slika 4 : Dječji rad, „Tata čita novine“, Glina ; Izvor: Belamarić, D. (1986.). Dijete i oblik. Zagreb : Školska knjiga.

Slika 5 : Dječak, 5,6 g., Rak, glinamol ; Izvor: Projekt završnih likovnih aktivnosti "Životinjsko carstvo", metodičarka doc. art. Breza Žižović, DV Centar, Pula

Slika 6 : Modeliranje plastelinom ; Izvor: <https://carioca.com/gb/modeling-clay/391-carioca-plasty-blister-3-pz-60-g-assortiti>

Slika 7 : Djevojčica, 5,11 g., Kajman, plastelin ; Izvor: Projekt završnih likovnih aktivnosti "Životinjsko carstvo", metodičarka doc. art. Breza Žižović, DV Centar, Pula

Slika 8 : Slano tijesto ; Izvor : <https://hr2.htgetrid.com/lepka/solenoe-testo/>

Slika 9 : Djevojčica, 6,4 g., Grožđe, žica i dugmad ; Izvor: Projekt završnih likovnih aktivnosti "Voće i povrće", metodičarka doc. art. Breza Žižović, DV Centar, Pula

Slika 10 : Dječji rad, Horizontalna kompozicija, drvo, metalna mrežica, žica ; Izvor: Grgurić, N. (2003.) Oblikovanje papirom, alufolijom i didaktički neoblikovanim materijalom. Educa. Zagreb

Slika 11: Dječak, 6,10 g. ,Drevni grčki disk, alufolija ; Izvor: Projekt završnih likovnih aktivnosti "Put oko svijeta", metodičarka doc. art. Breza Žižović, DV Centar, Pula

Slika 12: Djevojčica, 6,9 g., Matrjoška, papir plastika ; Izvor: Projekt završnih likovnih aktivnosti "Put oko svijeta", metodičarka doc. art. Breza Žižović, DV Centar, Pula

Slika 13 : Djevojčica, 4,6 g., Krumpir, kaširani papir ; Izvor: Projekt završnih likovnih aktivnosti "Voće i povrće", metodičarka doc. art. Breza Žižović, DV Centar, Pula

Slika 14 : Likovno izražavanje kaširanjem ; Izvor : Burić, H. (2011.) Kiparske tehnike. *Dijete, vrtić i obitelj*. [ONLINE] br.62/63. str. 31.

Slika 15 : Dječji rad, Prašćić, karton ; Izvor: Grgurić, N. (2003.) Oblikovanje papirom, alufolijom i didaktički neoblikovanim materijalom. Educa. Zagreb

Slika 16 : Čitanje slikovnice ; Izvor : Odgajatelj mentor DV „Orepčičići“

Slika 17 : Pribor za obradu gline (valjci, nožići, podlošci) ; Izvor : Odgajatelj mentor DV „Orepčičići“

Slika 18 : Modeliranje gline, stol 1 ; Izvor : Odgajatelj mentor DV „Orepčičići“

Slika 19 : Modeliranje gline, stol 2 ; Izvor : Odgajatelj mentor DV „Orepčičići“

Slika 20 : Modeliranje gline, stol 3 ; Izvor : Odgajatelj mentor DV „Orepčičići“

Slika 21: Dječak, 5 god., Maslačak, glina ; Izvor: Odgajatelj mentor DV „Orepčičići“

Slika 22 : Dječak, 6 god., Pas, glina ; Izvor: Odgajatelj mentor DV „Orepčičići“

Slika 23 : Djevojčica, 5 god., Maslačak i ruža se smiju, glina ; Izvor: Odgajatelj mentor DV „Orepčičići“

Slika 24 :Dječak, 6 god., Ruža, glina ; Izvor: Odgajatelj mentor DV „Orepčičići“

Slika 25 : Djevojčica, 5 god., Cvijet maslačka, glina ; Izvor: Odgajatelj mentor DV „Orepčičići“

Slika 26 : Dječak, 5 god., Ljubičica, glina ; Izvor: Odgajatelj mentor DV „Orepčičići“

Slika 27 : Djevojčica, 6 god., Pauk i 2 mreže, glina ; Izvor: Odgajatelj mentor DV „Orepčičići“

Slika 28 : Dječak, 5,6 god., Maslačak, glina ; Izvor: Odgajatelj mentor DV „Orepčičići“

Slika 29 : Dječak, 6 god., Visibaba, glina ; Izvor: Odgajatelj mentor DV „Orepčičići“

Slika 30 : Dječak, 6 god., Bubamara i čovjek, glina ; Izvor: Odgajatelj mentor DV „Orepčičići“

Slika 31 : Dječak, 6 god., Bubamara, glina ; Izvor: Odgajatelj mentor DV „Orepčiči“

Sažetak

Likovno stvaralaštvo, čija je komponenta trodimenzionalno oblikovanje , vrlo je važan dio djetetova razvoja. Važno je dopustiti djetetu da se razvija u svim komponentama likovnog stvaralaštva posebice u ranoj i predškolskoj dobi važno je dopustiti djetetu otkrivanje raznih materijala (glina, plastelin, glinamol, drvo, žica, papir i sl.) i elementarnu igru, ali i manipuliranje tim materijalima kako bi se razvila fina motorika šake. U ovome završnome radu posvećujemo se trodimenzionalnom oblikovanju u predškolskoj ustanovi.

Provedena je likovna aktivnost u dječjem vrtiću „Orepčiči“ Kraljevica s ciljem razvoja dječjeg likovnog stvaralaštva, pobuđivanja dječje mašte te modeliranjem prikazati kukce i cvijeće koristeći se kiparskom tehnikom glina.

Ključne riječi : dijete, trodimenzionalno oblikovanje, likovno stvaralaštvo, predškolska ustanova, kiparske tehnike, glina

Summary

Fine art, whose component is three – dimensional design, is a very important part of a child's development. It is important to allow the child to develop in all components of art, especially in early and preschool age, it is important to allow the child to discover various materials (clay, plasticine, wood, wire paper, etc.) and elementary play, but also manipulating these materials to develop fine hand motor skills. In this final paper, we dedicate ourselves to three – dimensional shaping in preschool.

An art activity was carried out in the kindergarten "Orepčiči" Kraljevica with the aim of developing children's art, stimulating children's imagination and modelling to show insects and flowers using the sculptural technique of clay.

Keywords: child, three – dimensional design, art, preschool, sculptural techniques, clay